

صلح مدعی خصوصی

مطابق ماده ۵ قانون آئین دادرسی کیفری داور جزائی راجعه به محاکم جنحه و جنایت بردنوع است:

- ۱- اموری که حیثیت عمومی آن دارای اهمیت مخصوصی است.
 - ۲- اموری که هر چند حیثیت عمومی دارد ولی اهمیت آن از حیث نظام مملکتی و آسایش عامه بدرجه امور نوع اول نیست.
- وماده ۶ بلافاصله تصریح دارد باینکه: در امور جزائی نوع اول اقامه دعوی و تعقیب برعهده مدعی العموم است چه مدعی خصوصی اقامه دعوی کرده چه نکرده باشد. در امور نوع ثانی مدعی العموم تعقیب نمی نماید مگر اینکه بدو مدعی خصوصی اقامه دعوی کرده باشد.

مواردی که صلح مدعی خصوصی موجب عدم تعقیب کیفری میشود در ماده ۲۷۷ قانون مجازات عمومی تعیین گردیده است.

از جمله این موارد موضوعات مربوط به جنحه و جنایت برضد عفت و اخلاق عمومی و تکالیت خانوادگی، است که در مواد ۲۰۷ تا ۲۱۳ قانون مجازات عمومی منعکس گردیده و در صورتیکه امر مورد تعقیب از اعمال منافیات عفت مربوط به «محارم» باشد یعنی «مرتکب از اقربای نسبی تا درجه سوم و یا از اقربای سببی درجه اول مجنی علیه... باشد» مجازات شدیدتری در نظر گرفته شده است.

مقنن با در نظر گرفتن اصل حرمت و موانع نکاح با اقارب نسبی درجه دوم و سببی درجه اول کیفر مرتکب هتك ناموس به عطف یا تهدید با محارم را تشدید نموده و حتی در مورد تمکین طرف هتك ناموس برای وی هم کیفر شدیدتر قائل شده است.

پاره‌ای از محاکم ماده ۲۰۷ اصلاحی قانون مجازات عمومی را که تصویب آن مؤخر بر ماده ۲۷۷ قانون مزبور است داخل در شمول موارد گذشت نمی‌دانند و استدلال میکنند که ماده ۲۷۷ شامل ماده ۲۰۷ اصلی بوده و با این استدلال صلح مدعی خصوصی را مؤثر نمی‌دانند. چنانکه یکی از دادگاه‌های جنائی ضمن رأی شماره ۲۷۸-۱۸/۷/۴۵ مرتکب بزه هتك ناموسی به‌عنف با خواهر زن خود و طرف تمکین او را به مجازات حبس مجرد محکوم ساخته ولی یکی از شعب دیوان کشور در ضمن رأی ۱۲/۳۳۱-۲۳/۷/۴۶ در مورد حکم مزبور چنین نظر داده است:

و نظر به ماده ۲۷۷ قانون کیفر عمومی که رسیدگی به جرائم مذکور در آن ماده را منوط به شکایت مدعی خصوصی نموده و استرداد شکایت را موجب موقوف ماندن تعقیب دانسته و نظر با تطابق مورد اتهام متهمان با ماده ۲۰۷ قانون مذکور رعایت اینکه بانو... فاقد شاکه خصوصی بوده و به‌علاوه بانو... همسر متهم دیگر خواهر وی طبق سند رسمی نسبت با و اعلام رضایت کرده و بانو... شاکه خصوصی نیز طبق سند رسمی از شکایتی که علیه متهم نموده بوده گذشت کرده است علیهذا با استناد شق ۳ از ماده ۴۵۸ آیین دادرسی کیفری حکم فرجام‌خواسته نقض بلا ارجاع میشود.

لیکن صلح یا گذشت مدعی خصوصی وقتی منشاء اثر است که در متهم سابقه محکومیت جنحه یا جنایت نداشته باشد، والا صلح مدعی خصوصی مؤثر نخواهد بود.

همچنین برابر ماده واحده قانون لغو مجازات شلاق مصوب ۶ تیر ماه ۱۳۴۴ که تعقیب جنبه عمومی بزه‌های مزبور در مواد آن قانون هم منوط به شکایت مدعی خصوصی قرار داده شده استرداد شکایت بعد از تعقیب باعث موقوف ماندن جنبه عمومی نمیشود.

و نیز در مواردی که مؤسسات و دوائر دولتی بر طبق قوانین گمرکی و قاچاق و جنگلبانی و سایر قوانین مخصوصه میتوانند با متهم به ارتکاب بزه ارفاق و مصالحه و از تعقیب جنبه عمومی راجع با و صرف نظر کنند اگر صلح و گذشتی واقع گردید ادعای عمومی ساقط میگردد.